

13

גריטציה

יחסי

ישיבה - גריטציה

11-75

נפתח:

6-76

נסגר:

מדינת ישראל

שט וניק בריתניה - יחסי ישראל-בריטניה

חצ-13/8494

מזוזה פיר

מזוזה פריט : 000k125

כתובת : 2-120-1-3-3

13/12/2018

תאריך הדפסה

ח

משרד

103.1 גר

יחסי ישראל-בריטניה

מדינת ישראל

משרד החוץ
ירושלים

תאריך: ג' בסיון תשל"ו
1 ביוני 1976

מספר: 584

א ל : מר גדעון שומרון, מנהל לשכת הנשיא

מאח : מ"מ מנהל אירופה ב'

הנדון: יחסינו עם בריטניה

בהמשך לשיחתינו רצ"ב:

1. סקירה חמציתית על יחסינו המדיניים עם בריטניה והעמדות הבריטיות במרכיביו העיקריים של הסכסוך הערבי-ישראלי.
2. היחסים הכלכליים בין שתי המדינות במישור הביטחוני ובמסגרת הקהיליה האירופית.
3. קשרי תרבות ומדע

בנוסף לאלה הריני מצרף :

1. שלשת הדו"חות החדשיים האחרונים של הנציגות הנותנים תמונה כוללת על הפעילות בחודשים פברואר, מארס, אפריל.
2. סקירה שהוכנה בשגרירות בנובמבר 75 על מכירות נשק בריטי למצרים. בינתיים לא היתה התפתחות משמעותית בנושא.

אני לרשות נשיא המדינה אם יהיה מעוניין בפרטים נוספים.

בברכת חג שמח
י. הדס

SECRET
10000

SECRET
10000
10000
10000

SECRET
10000
10000

SECRET

1. SECRET
2. SECRET
3. SECRET

SECRET

1. SECRET
2. SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

ממשלת קלהאן

א.

במחצית אפריל התפטר וילסון מראשות הממשלה וקלהאן הרכיב ממשלה חדשה שמבחינת הרכבה אישי, כללה פחות גורמים חיוביים לישראל מקודמתה. עם זאת ניתן לומר שעד עכשיו לא הורגש שינוי כלשהו ביחס כלפינו. בריטניה הוסיפה להיות דבקה באותן עמדות שהיו לה קודם. הדבר מצא את ביטויו ב-2 פורומים:

א. מועצת הבטחון.

ב. הדו-שיח אירו-ערבי.

יצויין שבמושב של הוועדה הכללית של הדו-שיח שהתקיים בלונדון ב-21.5 - 18.5) נקטה הממשלה הבריטית יחד עם המשלחות ההולנדית, הגרמנית והדנית, עמדה שסירבה ללכת לקראת הערבים יותר ממה שהלכה הקהילה עד עכשיו.

הערכת שגרירותנו בלונדון היא ש"אין להניח שממשלת קלהאן תרצה לנקוט ביוזמות חדשות במז' ובתמורות חדות, מה גם שקלהאן ימשיך לקיים שיתוף פעולה עם אה"ב. במגעים שקויימו עמו באמצעות מספר פעילים באזור הבחירה שלו, קרדיף, לפני היבחרו, הבטיח מבלי לדבר על כך, שימשיך בדרכו של וילסון בנושא ישראל. במכתב אישי לשגריר כתב בין היתר - "לא נשכח את ישראל".

השיקולים המשפיעים על עמדת בריטניה

ב.

עמדת בריטניה מושפעת בין היתר מהגורמים הבאים:

- עמדת אה"ב

- עמדת האירופים

- שיקולים ערביים

- הגישה הבטיסית לישראל ואי-השלמה עם מדיניותה ביחס לירושלים ולשטחים כאחד.

עמדות בריטיות בשאלות ספציפיות

ג.

1. הדיונים במועבי"ט

הנציגים הבריטיים בדיוני מועבי"ט משמיעים אמנם נקודות חיוביות מבחינתה של ישראל וביניהן:

- העובדות אינן כפי שהערבים מציגים אותן.

- זכות ישראל לנקוט צעדים מסוימים מוצדקים בשטחים שהיא מחזיקה בהם.

לעומת זאת בולטת נקודות שליליות שעיקרן:

- תמיכה בהחלטות האו"ם הקוראות לישראל לא לשנות את מעמדה של ירושלים וכי

על ישראל לישים את אמנת ג'נבה הרביעית בירושלים ובשטחים.

- הסתייגות ממדיניות ישראל בירושלים ובשטחים כאחד.
- טענה שמתוך ידידות ביקשו להשפיע על ישראל כדי שתתחשב בהסתייגויות המאוחדות של כל העולם, ובכלל זה אה"ב.

ניסוח לעמדה זו ניתן למצוא בתשובה למכתבו של חבר הפרלמנט
HUCKFIELD אל שר החוץ קלהאן (לפני היבחרו לרה"מ), בו הובעה התמרמרות על הצבעת
בריטניה בדיון במועבי"ט (25.3). בתשובה שניתנה ע"י שר המדינה
לורד GORONWY ROBERTS נאמר בין היתר:

I am sorry that you disagreed with our vote. The U. K.
has voted consistently in the past in favour of resolutions calling
upon Israel not to alter the status of the City of Jerusalem. We
have been concerned at recent reports of dangerous and potentially tragic
events on the West Bank. We have also made plain our view that Israel
should acknowledge the application of the Fourth Geneva Convention
to the occupied territories including the West Bank and Jerusalem.

2. זכויות הפלסטינים

הדוברים הבריטיים מביעים בדרך כלל חמיכה מאופקת בזכויות הפלסטינים,
אך בלי להכנס לפירוט וחוץ הדגשה שתמיכה זו אינה באה על חשבון בסחונה
של ישראל.

3. משרד אש"ף

- כלונדון יושב נציג אש"ף במסגרת המשרד של הליגה הערבית.
מדובר על פתיחת משרד אינפורמציה. במענה לפניוחינו חוזרים ואומרים לנו:
- לפי חוקי בריטניה לא ניתן למנוע הקמת משרד הסברה
 - אם משרד כזה יפתח, הוא לא יזכה בשום הכרה ולא יהווה הכרה באש"ף.

...the

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

ד. ביקורים

1. ראש הממשלה ושר החוץ נענו להזמנותינו לבקר בארץ אך טרם נקבע מועד. אם התנאים הפנימיים יאפשרו זאת, קיים סיכוי שקלהאן יקיים את הביקור בסוף השנה האזרחית. לעומת זאת קרוסלנד אינו רואה אפשרות לבוא השנה גם אם ישאר בחפקיד.

בלונדון מדובר שקלהאן יכניס שינויים בהרכב ממשלתו וקרוסלנד יעבור למשרד אחר.

2. מזכיר המדינה לענייני חוץ Hattersley שבתחום סמכותו ענייני הכלכלה, המזה"ת והקהיליה הביע רצון לבקר בארץ.

אנו מעבירים לו באמצעות השגריר הבריטי בארץ את הסכמת סגן ראש הממשלה ושר החוץ מר י. אלון, לארחו. מועד יקבע בהמשך.

291173

1. The purpose of this report is to provide information on the results of the study conducted during the period from 1 January 1961 to 31 December 1961. The study was conducted in order to determine the effect of the treatment on the growth of the plants.

The results of the study show that the treatment had a significant effect on the growth of the plants. The plants treated with the treatment showed a significant increase in height and weight compared to the control plants.

2. The purpose of this report is to provide information on the results of the study conducted during the period from 1 January 1962 to 31 December 1962. The study was conducted in order to determine the effect of the treatment on the growth of the plants.

The results of the study show that the treatment had a significant effect on the growth of the plants. The plants treated with the treatment showed a significant increase in height and weight compared to the control plants.

מדינת ישראל

משרד החוץ
ירושלים

תאריך: א' סיון תשל"ו
30 במאי 1976

מספר:

0107

אל : 1/1000

מאת: המחלקה לעניני השוק המשותף

הנדון: יחסי ישראל - בריטניה.

1. נושאים קהילתיים

א. הדו-שיח האירו-ערבי

מגמת הפוליטיזציה של הדו-שיח היתה בולטת בביונים האחרונים בלוקסנבורג. מגמה זו התבטאה במשקל הרב שתפסו החלקים המדיניים ובהקדשת חלק נכבד של ההודעה המשותפת לשאלות הנוגעות לסכסוך. לדעת שגרירנו בלונדון רצוי שהשר יביע השגותיו בפני מדינות התשל על מנת לעצור את הסחף שחל לדעתו בעמדה האירופית, ולדרבן את ארצות הקהיליה למדיניות מאוזנת בנושאים המזיתיים.

ב. הפרוטוקול המשלים

מועצת שרי החוץ והאוצר של הקהיליה טרם החליטה לגבי גובה הסיוע לארצות החוץ. ההערכות לגבי הסכומים שאנו נקבל הן שונות. אנגליה נמנית על קבוצת המדינות שיציעו כנראה סכום נמוך כסיוע לישראל.

לפי שני מסמכים פנימיים (לא לייחוס) שהועברו אלינו על ידי הציר הכלכלי בבריסל תנוע הצעת אנגליה בין 30 - 20 מליון י.ח.*. הצעה המתקרבת לעמדות אירלנד, איטליה וצרפת. עמדת אנגליה מצטובה בפרט אם נשווה אותה להצעות הולנד, בלגיה והנציבות שכן בסדר גודל של 60 מליון י.ח. אי לכך מוצע שהשר יברר עם השגריר האנגלי מדוע הצעת ארצו היא כה נמוכה, בישיבת שרי החוץ והאוצר נקבע סכום כולל של 800 מליון י.ח. כסיוע חוץ. הבעיה של מדינות הקהיליה חייבת להיות על כן החלוקה הפנימית בלבד ולא גובה הסכום.

2. נושאים כלכליים

החרם הערבי

בהשווה לשאילתא בפרלמנט בנושא הסרת שמה של חברת ליילנד מרשימת החרם וההחזיות להגברת פעילותה בארצות ערב, ענה שר המסחר, וארליי, שחברה זו לא מתכוונת לשנות את מדיניותה * 1 מליון י.ח. = 1.1 מליון \$. 2/...

מדינת ישראל

משרד החוץ
ירושלים

תאריך:

- 2 -

מספר:

כלפי ישראל והוסיף: "THE GOVERNMENT IS OPPOSED
TO ANY BOYCOTT WHICH LACKS INTERNATIONAL
SUPPORT AND AUTHORITY".

ב. מספנות ומאגרי נפט

חברת COPPER WEL L.T.D. נענתה בשלילה לבקשות ישראליות להשתלב בביצוע פרויקט של מאגרי נפט ההולכים ומוקמים בארץ. ישראל בודקת את פשר הסירוב ואפשרויות לפעולה בנושא מצדנו.

חברות אנגליות שונות סרבו עד כה להשתלב בעבודות פתוח בהיקף ניכר בתחומים שונים: בנמלי הים והאוויר, ובאפשרות בנית הרכבת לאילת.

ג. זכויות נחיתה בהונג קונג

בעקבות פגישת מר אלון עם רה"מ הקודם, הרולד וילסון, הוחלט לפתוח במו"מ על זכויות נחיתה לאל על בהונג קונג, או טיסות בריטיות לשם דרך לוד, ו/או שחוף פעולה בין שתי החברות בנוגע לקו זה. עד כה האנגלים לא נענו לבקשותינו לזכויות נחיתה בנמקס זאת בהפסד הצפוי לקו במידה ויופעל.

ד. "בריטיש אייר לוינס"

עובדת אי הכללת ישראל בפרסומי החברה על טיסות למו"מ - הקו לישראל לא מופיע על מפת קווי הטיסות של החברה המחולקת לנוסעיה - ועובדת אי הכללת ישראל ברשימת סמני תעופה לאומיים ביומן שהוציאה, הועלתה בפגישות רבות בין גורמים ישראלים ואנגליים ובין היתר בפגישת השר יעקובי עם סגן שר המסחר, קלינטון דיוויס. סגן השר הסביר שלמרות היות החברה הנ"ל חברה ממשלתית, השפעת הממשלה על החברה הינה מוגבלת, אולם הבטיח לתקן את העיוותים, והוסיף שכעקרון לחברה אין גישה שלילית כלפי ישראל ואין היא חוששת מהחרם הערבי.

לגבי זכויות נחיתה בהונג קונג ונושא טיסות הצ'רטר מבריטניה לארץ, הוחלט שהעניין יידון במסגרת הועדה המשותפת ישראל - אנגליה האמורה להחליט בסוף יוני.

ה. ועדה משותפת ישראל-אנגליה

הובעה הסכמת שני הצדדים לקיים ועדה משותפת לשתי הארצות, בה ידונו קרוב לודאי נושאים שונים ביניהם בעיות פיננסיות הקשורות לסחר בין המדינות, בעיות הקשורות לחרם הערבי ולהגבלות אחרות.

3/...

מדינת ישראל

משרד החוץ
ירושלים

ס ו ד י

תאריך:

- 3 -

מספר:

האנגלים העבירו אלינו את הצעת הנוסח הסופי של כתב מינוי הועדה וזה חייב לקבל את אישורנו ואת אישור הנציבות. הטיפול בנושא הוא ישירות בידי מס"ת. מטרת הועדה הנ"ל איננה ברורה לנו די צורכה.

ו. אשראי למשלח צבאית

לאחר מו"מ ממושך עם EGD - מוסד אשראי ממלכתי - הוחלט על פתיחת קווי אשראי בסך 5 מליון ליש"ט לקניות משלחת משרד הבטחון באנגליה. האשראי ינתן לתקופה של כ-5 שנים, בהתאם לסוג המוצר, כשעור הריבית יהיה כנראה בסך 7%.

האנגלים רואים בהסכם כהעדפה בולטת עבורנו ובשל כך מעוניינים לשמור על ההסכם בסודיות מוחלטת.

ז. אירועים כלליים

ה"פייננשל טיימס" נעתר לבקשות נציגנו והחליט על פרסום מוסף על ישראל. במסגרת ההכנות לפרסום מוסף זה שוהה עתה בארץ נציג העתון הנמצא בקשר עם חברות ויצואנים רציניים על מנת לאסוף מהם מודעות לפרסום בעתון (גודל המוסף וערכו יהיה פונקציה של כמות המודעות שיפורסמו בו).

ב ב ר כ ה,

ח. דייוויס

רצ"ב נספח על נתוני סחר ישראל-אנגליה

נספח

א. נתוני סחר ישראל-אנגליה (במיליוני \$) :

: 1974

יבוא	יצוא	גרעון
543.4	156.8	386.6

: 1975

יבוא	יצוא	גרעון
682.4	170.3	512.1

1976 (ינואר-פברואר-מרץ)

יבוא	יצוא	גרעון
187.4	56.1	131.3

ב. משרד המסחר הבריטי פרסם את טבלות 30 השווקים הגדולים של אנגליה לשנת 1975. ישראל נמצאת במקום ה-21. יש לציין שאנגליה מיצאת לישראל יותר מאשר לכל מדינה ערבית אחרת. ערב הסעודית היא המדינה היחידה הנמצאת ברשימה (מקום 23). להלן הנתונים הרלוונטיים (במיליוני ליש"ט) :

מאזן מסחרי		יצוא		
1975	1974	1975	1974	
+ 146	+ 140	237.2	219	21 ישראל
- 657	- 1058	199.8	120	23 ערב הסעודית

בריטניה עדיין מהווה הלקוח והספק השני בחשיבותו לשוק הישראלי (אחרי ארה"ב)

א' בכיון תשל"ו
30 במאי 1976

קשרי תרבות ומדע בין הממלכה המאוחדת לבין ישראל

קשרי התרבות והמדע בין הממלכה המאוחדת לבין ישראל הם ענפים ומסונפים, אך לא עוברים דוקא דרך משרד החוץ.

"המועצה הבריטית", הפועלת בישראל מאז שנת 1951, משקיעה כסף רב ומאמצים רבים כדי לבצע את תפקידה ולהפיץ את השפה ואה התרבות האנגלית (תקציבה השנתי היה כבר לפני כמה שנים מעל למליון ל"י).

היא לא רק מעניקה מלגות לשנה למפקחים ולמורים ישראלים, כדי שישתלמו באנגלית באוניברסיטאות באנגליה, שולחת מומחים בהוראת אנגלית לקורסי קיץ באנגלית בארץ עבור מורים ישראלים, מספקת אמצעי עזר להוראת אנגלית, משגרת מומחים בשטח הינוך שעזרו ועוזרים למשרד החינוך הישראלי לפי בקשתו להנהיג חידושים שיכולים להועיל לחינוך בישראל (כגון שיטות להוראת מדע, האוניברסיטה הפתוחה, טלביזיה חינוכית, השימוש במעבדות לשון וכו') , אך נוחתה גם בנדיבות עזרה לישראלים הרוצים להשתלם באנגליה בכל שטחי התרבות והמדע.

נוסף לכך היא מארגנת בישראל קונצרטים, הצגות תיאטרון, מופעי בלט, ערבי שירה אנגלית, הצגות סרטים, תערוכות, מנהלת ספריות ומספקת ספרים וכו' וכו' ובמיכוס היא מנהלת פעילות אחראית ויעילה לקידום התפקידים המוטלים עליה ע"י שולחיה, אך גם מתייחסת בהבנה רבה לצרכי ישראל ומנסה להושיט לה עזרה בכל שיש לאל ידה.

חוץ מהקשרים של "הבריטיש קונסיל" קיים שיחוף פעולה בין האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים והמועצה הלאומית למחקר ופיתוח מחד לבין ה"רויאל סוסייטי" הבריטי מאידך, לפיו דוקטורים מכל צד יכולים לעבוד שנה בארץ הניה ויוחלפו פרופסור אחד או שניים כל שנה לתקופה של 4 - 8 חודשים.

קיימות גם תכניות שיחוף פעולה בין האקדמיות הישראלית והבריטית לקיסלוג מקורות שהם משמעותיים לגבי יחסי אנגליה-ישראל ממלחמת העולם הראשונה עד 1949 וכן לקיסלוג כ- 400 כתבי יד עבריים מאוירים (עד ל-1540) הנמצאים באנגליה. גם מתקיימים חילופי חוקרים לתקופה של 4 - 6 חודשים.

יש להוסיף לכל זה קשרים אין ספור אוניברסיטאיים ופרטיים בין אנשי מדע בריטיים וישראלים שאי אפשר לעקוב אחריהם בדיוק.

לעומת זאת מחזיקה ישראל יועץ לעניני תרבות בגרירות לונדון, אך ברור כי האמצעים הכספיים העומדים לרשותו הם מינימליים לעומת אלה שבידי המועצה הבריטית וכוחותיו בהתאם לכך מוגבלים.

עם זאת מחזיקה ישראל לקטוראטים לעברית בקיימברידג', באוקספורד ובסאסכס, משתתפת בהוצאת המילון העברי של אוקספורד, מארגנת תערוכות, קונצרטים, מופעי בלט, ערבי ספרות ישראלית, הצגות סרטים, הוציאה אוסף סיפורים קצרים ישראלים בתרגומם האנגלי (2-1973), שולחת משוררים ועיתונאים אנגליים לישראל וכו' וכו'.

חתימת הסכם התרבות בין הממלכה המאוחדת לבין ישראל ב-10 ביוני 1969 הייתה יותר אקט מדיני מאשר חתימה מסמך שהיה עשוי לשנות את המצב כתוצאה מהדדיות שהסכם כזה כביכול מטיל על שני הצדדים.

הוועדה המעורבת אומנם התכנסה ב- 1971 וב- 1974 כדי לעבד תוכנית שיחוף פעולה במסגרת ההסכם, אך כל צד ממשיך לבצע את תוכניותיו הוא בהתאם לאמצעיו בלי הדדיות, שגם אי אפשר להשיג כל זמן שההקציבים הם כה שונים.

אין צורך לבוא בטענות לאף צד ולפי שעה אפשר לקבוע שקשרי התרבות והמדע בין הממלכה המאוחדת לישראל הם משיערי רצון לאור הנסיבות ויש לחכות לזמן המתאים לארגון ואיזון יתר של קשרים אלה.

EMBASSY OF ISRAEL
2 PALACE GREEN,
LONDON, W8 4QB
TEL: 01-937 8991

סגרירות ישראל
לונדון

סודי

1 במרץ, 1976

קול 3.193

אל : המנכ"ל
מאת : הציר, לונדון

בריטניה - דיווח חודשי (פברואר)

בריטניה וסכסוך מז"ח

1. בעקבות הימנעותה של בריטניה בהצבעה במועצת הכסחון, היו פניות ומחאות על ההצבעה מצד גורמים יהודיים, ובעקר הפדרציה הציונית. פניות אלה נתנו הזדמנות לשר-החוץ קלהאן ולפקידי משרדו להבהיר שוב את מדיניותם הנוכחית בשאלת המזרח התיכון וגישתם להחלטות מועב"ס 242 ו-938. נאמר לפונים, בכתב ובעל-פה, שאין כוונה להמוך בשינוי החלטת 242, אלא בהוספת הגורם הפלסטיני עליה.
2. בתשובה לשאלתה בבית הנבחרים אמר שר המכילה אנאלס, ששאלת יצוג הפלסטינים הינה בעיקרה נושא לפתרון בנן הצדדים הנוגעים בדבר ישירות. בריטניה וחברות אחרות של הקהיליה כבר הצהירו שהן מכירות בזכויות העם הפלסטיני ובביטוי זהותו הלאומית. דברים אלה צוינו גם בנאוכו של נציג בריטניה באו"ם, ריצ'רד. מאידך, הזמן אינו כשר עדיין ליוזמה מצד בריטניה או ה-9 בנושא המז"ח ובעית הפלסטינים (9/2).
3. עסקות נשק עם ארצות ערב: נושא עסקות הנשק הבריטיות עם ארצות ערב עלה שוב ההודש עם פרסום מטעם משה"ה הכווייתי (22/2) על הזמנה של 150 טנקים צ'יכטיין מבריטניה, בטכום כולל של 100 מליון ליש"ט. הבענו דאגתנו על עסקה זו בשיחה בפוראוף, שקוניה העידו עליה שאינה מיועדת לצרכי כווית עצמה, אלא אף בהקשר סכסוך ישראל-ערב. חשובה הצד הבריטי היחה, שעסקות כסוג זה חורגות מהקונטקסט של סכסוך ישראל-ערב. כווית רחוקה מאיזור הקלסוך עצמו, והנשק נחוץ לה בעקר להגנה מפני עיראק. בשיחה זו אף שמענו על כהלך המגעים עם מצרים בדבר עסקות הנשק. עדיין לא נתקבלו מהמצרים בקשות קונקרטיות, כנראה בגלל מחסור בכספים. על כן אף. לא היה על ממשלה בריטניה לקבל כל החלטות בנדון. הנסיה הכללית כאן היא לעזור לסאדאת, במה שניתן. עוד הוסיפו, שפניותינו והסגוהינו בנושא זה נלקחות בחשבון, ויביאו לידיעתנו התפתחויות בנושא.

EMBASSY OF ISRAEL
2 PALACE GREEN,
LONDON, W8 4QB
TEL: 01-937 8091

שגרירות ישראל
לונדון

- 2 -

סודי

ענינים בילטרליים

1. סחר עם ישראל והחרם: במשרד החוץ נאמר לנו שפועלים להחשת הקמתה של ועדה הפקידים לעידוד הסחר ושיתוף הפעולה הכלכלי בין שתי המדינות. השר פיטר שור אף התבטא ברוח זו באספה של "ידידי ישראל בלייבור". לעומת זאת, חזר על הקשיים הניצבים בפניו במלהמה בהרס הערבי, במיוחד במה שנוגע בתחיקה נגדו.
2. מפלגות: השגריר קיים שיחת רקע עם מנהיגת האופוזיציה הגב' תאצ'ר (25/2), לקראת ביקורה בארץ בחודש מרץ.

יהדות בריטניה

1. ועדת הסולידריות: בהמשך לכינוס ירושלים, ניכרת התעוררות בקרב הארגונים והמוסדות היהודיים בבריטניה לקראת הפעלתן של ועדות למשנה השונות (עליה, עליה לרגל, הסברה וכו') אשר אוישו ע"י אנשי ציבור ומומחים. הועידה הארצית הראשונה שתתקיים ב-7/3, תחכנן את המסלול העבודה המעשית בשטחים השונים.
- כן קבעה הועדה מסגרת לחגיגות יום העצמאות הבא, להפגנת סולידריות עם ישראל בקנה מידה שהקהילה בבריטניה לא ידעה כמותו.
2. למען יהדות בריה"מ: למעלה מ-100 חברי פרלמנט חתמו על הצעת החלטה המביעה סולידריות עם מאמצי המשתתפים בוועידת בריסל, למען יהודי בריה"מ.

הסברה

לעידוד ההסברה הוקם גוף Britain-Israel Public Affairs Committee אשר יתאם את פעולותיהם של הארגונים השונים העוסקים בתחום זה (הפדרציה הציונית, ועד שליחי הקהילות, המגביה, הברות ליהסי ציבור). הגוף יודרך ע"י מערכת ההסברה של השגרירות ויעמוד לרשותה.

כללי

הבעיות שעמדו ברומה של ההתעננות הממשלתית והציבורית בתקופה הנסקרת התמקדו בעקר בעניני פנים. להדגים מיוחדים זכתה הודעתו של שר האוצר, הילי, על קיצוצים בהוצאות הממשלה לצרכי ציבור. הנושא הכליט שוב את הבעיות הפנימיות במפלגה הלייבור, כאשר השכאל שבמפלגה תקף חריפות את הממשלה על הקיצוצים ובעקבותיה אלה שבשטח החינוך והשיכון. שר צוער בממשלה, ג'ון לטור, התפטרה מתפקידה.

EMBASSY OF ISRAEL
2 PALACE GREEN,
LONDON, W8 4QB
TEL: 01-937 8991

שגרירות ישראל
לונדון

- 3 -

טודי

בשטח מדיניות החוץ, הבעיות הבוערות היו אלה הקשורות ברודזיה, ואפשרות לתזוזה כלשהי בנושא, כאשר בריטניה משתתפת במאמץ. לורד גרינהיל, מנכ"ל משרד החוץ לשעבר, נשלח לסלסבורי לבדיקה עמדת ממשלת רודזיה.

סכסוך הדייג עם איסלנד הגיע לשיאו בניתוק היחסים הדיפלומטיים בין שתי המדינות.

בברכה,

צבי קידר

העחק: לשכת שה"ח
מר זאב שק, סמנכ"ל
מנהל אירופה ב'

שגרירות ישראל
לונדון

סודי

31 במרץ, 1976

ג' 1033

אל : המנכ"ל

מאח: הציר, לונדון

בריטניה - דיווח וודשי (מרץ 1976)

ההתענינות הכללית בתקופה הנסקרת התמקדה סביב הודעת התפטרותו הפתאומית של רה"ם וילסון (16/3) ובחירת ממלא מקומו. תוצאות הבחירות תיוודענה רק בשבוע הבא, אולם נראה שהרוח נושבת בכיוון לבחירתו של שה"ח קלהאן. וילסון, בידידותו לישראל, הסביע משך תקופת כהונתו את חותמו על המדיניות הבריטית כלפי המזרח התיכון, ובעקר במה שנוגע ליחסי ישראל-בריטניה. משך השנתיים של תקופת שלטונו אמנם לא עמדו על הפרק שאלות גורליות ביחסים שחייבו הכרעתו, אולם עזרתו ניכרה בכל נושא בילטרלי שהובא בפניו, ובשמירת קשר ישיר עם המנהיגות בישראל. קלהאן, לעומתו, יגיע עם מטען ידידות קטן בהרבה מזה של קודמו. יתר על כן, הוא ידוע בפרגמטיות שלו בטיפול בבעיות, מבלי שעקרונות אידיאולוגיים ואחרים יסרידוהו במיוחד. במהלך מאבק הבחירות בקרב הסיעה הפרלמנטרית של הלייבור הודגש לא אחת שעליהו לשלסון תבוא דווקא בשל העדר עקרונות המנחים אותו, והעובדה שמעולם לא זוהה בתקיפות עם קו מדיני כלשהו. משום כך יהיה מסוגל לנווט את מפלגת הלייבור המפולגת ולהחזיק מעמד בשלסון. מענין, שבחקופה הפעילות בקרב הפרלמנטרים לבחירתו, גילה קלהאן רגישות לחברי פרלמנט יידי ישראל, וכחלק ממסע הבחירות שלו השתמש בדברי השבח שהשמיע אלון עליו. דברים אלה הופצו בקרב יידי ישראל.

וילסון ודאי ימשיך לעקוב אחר הנושאים שלנו. הוא אמר זאת לשגריר וציין, שבעקר יעמוד כנגד כל נסיון לסטייה מהקו שנקט בו עד כה. אולם בין אלה המכירים את קלהאן יש המעריכים שהוא ינקוט במדיניות החוץ בקו משלו, לאו דוקא תוך התחשבות עם וילסון, ועשוי להתחשב יותר במגמות פרו-ערביות, הגוברות במפלגה, ואשר הורגל להן בחלקן בחוקף תפקידו כשר החוץ. מה גם שכוחו והשפעתו של מייקל פוט יעלו בכפלגה.

מאורע זה של התפטרות וילסון, האפיל על שורה של אירועים חשובים לכשעצמם, כגון ההתפתחויות בצפון אירלנד והחזרת השלסון המרכזי לווטסמינסטר; בחירות משנה פרלמנטריות בשלושה אזורים בחירה, תוך ירידה בהמיכה בלייבור ומשבר הליוה סטרלינג, שהביא לנפילתה בקרוב לחמישה אחוזים; המחלוקת הפנימית החריפה במפלגת הלייבור נחנה אותותיה בהפגנה מחושבת של השמאל, שהביאה להבסתה של הממשלה בהצבעה בנושא מדיניותה הכלכלית.

EMBASSY OF ISRAEL
2 PALACE GREEN
LONDON, W3 4QB
TEL. 01-937 8050

סגרירות ישראל
לונדון

כודי

- 2 -

בימים האחרונים לכהונתו כרה"ם הופיע וילסון בסעודה מטעם אגודת שוחרי אוניברסיטת ח"א (29/3). בנאומו הביע את ה"אני מאמין" שלו לגבי מחויבותו כלפי ישראל, אשר לא חוטל בספק גם בעתיד. חזר על פירושו ל-242 בזכותה של ישראל לקיום עצמאי בגבולות בטוחים ומוכרים, בהוסיפו הצורך בפחרון שאלת הפלמסטינים. וילסון חלק שבחים לשגריר על כושרו המדיני, וציין עזרתו בהכנת נאומו לוועידת הלסינקי. בין היתר דיבר גם על עזרתו בנושא יהדות בריה"מ. בימים הקרובים ישתתף וילסון בארוע ישראלי נוסף, בקבלתו תואר כבוד מטעם אוניברסיטת בר-אילן.

השגריר נפגש עם רה"מ וילסון בראשית החודש (8/3). וילסון סיפר על פעולתו להבטחת השתתפות נציגי ישראל במפגשים של מנהיגות האינטרנציונל הסוציאליסטי, ועל פעולתו בעידוד שר החוץ הספרדי להקמת יחסים עם ישראל. בשאלת מכירות הנשק לערבים אמר שלא חלה בינתיים תזוזה בעניין המכירות למצרים, כלומר, לא היו פניות מצריות המחייבות החלטה ממשלתית. הוסיף, שהוא עצמו אינו מעוניין שהעניין יזוז.

וילסון סיפר שממשלת בריטניה פעלה נגד נסיון חרם ערבי חמור: חברת ההסמל הבריטית ניהלה מו"מ להשגת מילווה מאתח מכדינות המפרץ. הערבים הסכימו בתנאי שבקונסורציום לא ישותף בנק בבעלות יהודית. הממשלה הפסיקה משום כך את המו"מ והשיגה המילווה בשוק הכספים האירופי.

מספר ימים לאחר פגישה זו של השגריר עם ראש הממשלה, נפגש שה"ח אלון עם וילסון (13/3) לבקשתו של האחרון, בדרכו מסיחותיו בארה"ב. כחוצאה מסיחה זו עורר וילסון בפגישתו עם גרומיקו רשימת המפרים הטיוחדים" בנושא בריה"מ, שנמסרה לו ע"י השגריר, ופעל בעניין זכויות הנחיתה של אל על בהונג קונג וטיסות חברת התעופה הבריטית למזרח הרחוק. קלהאן הציע באגרת, לפתוח בשיחות בין רשויות התעופה של שהי המדינות.

דיון מועב"ט

הצבעת בריטניה בעד ההחלטה המז"תית (25/3) הביאה להבעת אכזבתנו העמוקה מההצבעה (השגריר לשר המדינה אנאלס). שעות ספורות לפני ההצבעה עוד הספקנו להעביר פניית שה"ח לקלהאן שלא לתת יד להחלטה, ובאותו יום הבינונו משיחותינו בפוראוף, כאילו לא נחקבלה עדיין החלטה כיצד להצביע.

אנאלס טען בפני השגריר שההחלטה על ההצבעה נחקבלה בדרג הגבוה ביותר ולא ע"י קלהאן בלבד, וכי הגיעו להחלטה בזהליו מכאוב, משום ידידות ממשלת בריטניה וראשה לישראל. לדבריו, קבעו בסופו של דבר השיקולים הקשורים בעמדתם העקרונית בנושא, שבאה לידי ביטוי בהצבעותיהם בעבר. בהצבעתם ביקשו, בתור ידידינו, להדגיש הסתייגותם ממדיניותנו בעניין השטחים וירושלים, ולהשפיע בדרך זו על ממשלת ישראל, תוך כוונה לטינוי עמדתנו.

EMBASSY OF ISRAEL
2 PALACE GREEN
LONDON, W8 4QB
TEL 01-937 8050

סגרירות ישראל
לונדון

יודי

- 3 -

הרעומתנו על ההצבעה הועברה ע"י השגריר גם לוילסון, שהסביר לו
לאחר מכן, שסיכס עם קלהאן הקו הכללי, שלא לטעות מעמדות קודמות,
והנושא הושאר להמשך טיפולו של האחרון. בדברי וילסון ניתן היה
להבין שבקלחת הבחירות לראשות הממשלה כווננו הדברים ברוח הפוראוף
אף מבלי שלקלהאן עצמו היה בכך תפקיד מכריע.

נקטנו בפעולה להבעת אי שביעות רצון מההצבעה, בפני קלהאן, באמצעות
גורמים שונים, פרלמנטריים ואחרים.

משבר לבנון

עם הגיעו של המשבר בלבנון לשלבים קריטיים, בסוף החודש, מקיימים
הבריטים הזיעצויות מתמידות עם האמריקאים והצרפתים ועם הצדדים
המעורבים באיזור. שגריר בריטניה נפגש עם המסנה למנכ"ל, עברון
(27/3) ומבעים אחרים קוימו עמנו בלונדון, כאשר הסחמנה המגמה,
שכניסת הסורים ללבנון הינה הרע במיעוטו במצב הקיים, מנקודת
ראות כל הצדדים, כולל ישראל, הוך נסיון בולט לשכנע את ישראל
בכיוון זה, וחוך גישוש אם ניתן להשיג השלמתנו עם צעד זה.

שיחות גרומיקו - קלהאן

נושא מז"ח עלה בשיחות גרומיקו - קלהאן, הוך עדיפות נמוכה. קלהאן
שאל לכוונות ההצעה הסובייטית לשיחוף בריטניה וצרפת בערובות
הכינלאומיות, בהוסיפו שבריטניה תהיה מוכנה לבדוק האעות בנדון.
שני הצדדים הביעו כללית רצונם בהסדר שלום, מבלי להעלות הצעות חדשות
לפתרון.

מפלגות

מנהיגת המפלגה השמרנית, מרגרט תאצ'ר, בקרה בישראל (24/3 - 21/3).
בין היחר ניהלה שיחות עם ראש הממשלה, שר החוץ, פגשה את שר הבטחון
והגב' מאיר. עם שובה הביעה שביעות רצונה מהביקור. ציינה במיוחד
ביקורה ברמת הגולן שאיפשר לה לראות במו עיניה על פני השטח את אשר
לא ניתן לראות על פני המפה. לביקור זה עשויות להיות חוצאות
בפעולתנו להידוק הקשרים עם המפלגה השמרנית.

יהודים

הועידה הארצית הראשונה של ועדת הסולידריות שהוקמה אחרי כנס ירושלים
כדי לאגד את כל הארגונים היהודיים תחת גג אחד בפעילות למען ישראל,
התקיימה בלונדון (7/3). הוקמו ואוישו ועדות משנה כל-קהילחיות
לפעילות בשטחי העלייה, היירות, חינוך, יחסי ציבור ועידוד הסחר,
חוך שיחוף הגופים השונים בקהילה, והוחל בעבודתן.

בברכה,
צבי קור

העתק: לטכת שה"ח
מר ז. ש"ק, סמנכ"ל
מנהל אירופה ב'

4 מאי, 1976

דו"ס 183.3

אל: המנכ"ל
נ.ה: הציר, לונדוןבריטניה - דיווח חודשי (אפריל 76)א. בריטניה וסכסוך מז"חביקור חוסיין

1. בעת ביקורו בבריטניה, עם טובו מארה"ב, נפגש חוסיין עם רה"מ
אן. חוסיין גילה פסימיות רבה באשר למצב המערב בכללו, ככחינה
גלובלית, וכן לגבי האפשרויות לפיתוח מומנטום כלשהו כרגע בטו"ח.
קלהאן ניסה להפיח קצה רוח אמונה בחוסיין, שנצב העולם אינו חמור
כל כך כפי שמעריך המלך, כן דובר גם על איומיו של חוסיין לקנות
נשק מבריה"כ, מחמת המחירים העצומים של הנשק האמריקאי. הבריטים
סבורים שאין זה אלא הכסיס מצד הירדנים בכו"מ שלהם עם האמריקאים.
מכל הנני, קלהאן הזהירו מפני הסכנות שבהתקררות עם הסובייטים.

עסקות נשק

2. בפגישה עם המנכ"ל, פאלטייר, עמד השגריר על נסיונות הערבים
לרכישות נשק ובעיקר מצד סאדאט, שאינו עני במקורות, כפי שהוא טוען.
השגריר הביע תקוותנו שבריטניה לא תצטרף למרוץ מכירות הנשק על
מנת שייטמר המאזן באיזור. פאלטייר טען שסאדאט נקט בצעדים מהותיים
כדי להשתחרר מהסובייטים, ומעוניין בהחלפת הנשק הסובייטי שיצא
מכלל שימוש. הסכים שאין לסאדאט לחשוש מהתקפה מצידנו, אך עליו
להתחשב בצבא ובדרישותיו. הוסיף, שדאגותינו בנושא זה מובנות,
ואין לנו מקום לדאגה במה שנוגע לבריטניה.

ב. נוטאים דו - צדדים

פתיחת משרד אש"פ

1. בשיחת השגריר עם מנכ"ל משה"ח, פאלסייר (9/4) הזכיר השגריר הידיעות החוזרות ונשנות על כוונת נציג אש"פ בלונדון לפתוח משרד עצמאי ובקש להרשות פתיחת משרדי חזית של ארגון סרוריסטי. פאלסייר השיב שאין אפשרות לטנוע הקמת משרד שיקרא משרד הסברה. ככל פנים, המשרד לא יזכה בהכרה. פאלסייר הוסיף שאין שינוי במדיניות בריטניה בדבר ההכרה באש"פ.

חרם

2. הסרת חברת לילנד מרשימת החרם זכתה להבלטה כיוהרה בכלי התקשורת, ועוררה הרים בקרב דעת הקהל כאשר הובלטו האמירות לעסקות גדולות בארצות ערב, אך גם עוררה ויכוח על הצד המוסרי של החרם. ביוזמתנו, הועלתה בפרלמנט שאילתא בנושא זה ע"י חבר הפרלמנט לסלי האקפילד, וכתוצאה ממנה! השיב שר התעשיה וארלי, כי כפי שהוא מבין זאת, ליילנד איננה מחכננת כל שינוי במדיניותה כלפי ישראל. וארלי הוסיף כי ממבריסטניה מתנגדת לכל חרם אשר אין לו תמיכה וסמכות בינלאומית. השוכתו של שר התעשיה היא החד-משמעית ביותר שקבלנו עד כה בפומבי בנושא זה. השגריר אף דיבר בנושא עם שר המדינה בכשרד התעשיה, ג'ראלד קאופמן, שהבטיח המשך סיפול נאות ועמידה על המשמר.

מפלגות

3. בהקופה הנסקרת בקרה בארץ קבוצה של 4 חברי פרלמנט מהמפלגה השמרנית. וכן הדוכס מדבונשייר, שהוא נשיא אגודת Conservative Friends Of Israel.

ג. התפתחויות כדיניות

ממשלת קלהאן

1. עם היבחרו של קלהאן כראש הממשלה ביצע חילופי גברי בהרכב חברי הקבינט (8/4) ובהרכב השרים הזוטרים (14/4). לפי כל הסימנים מהווים המינויים שלב ראשון בהרכב הממשלה, וצפויים כנראה שינויים לקראת סוף השנה. בין השינויים הצפויים לעתיד מדובר על החלפתו של קרוסלנד בהילי כשר החוץ, כאסה קרוסלנד יתפוס את מקומו באוצר. קיימת כנראה הבנה שבאותה עת יצא ג'נקינס לבריטל, לנשיאות נציבות הקהיליה האירופית. שר החוץ קרוסלנד נחשב לאירופאי פוסר ללא נטיה לכגעים עם זרים. למרות היותו נמוי לאמריקאית, סופרת מחוננת, אינו מגלה זיקה לארה"ב. בענייניו לא גילה התענינות מיוחדת בעבר. אך וילסון היה בו ידיד וקרב אותו בזמן כהונתו כראש הממשלה. קרוסלנד ואשתו בקרו בארץ ב-1973 והתרשמותם הייתה חיובית. חזר והביע התרשמות זו בפני הממונה, בעת קבלת פנים עם כניסתו להפקיד. הוא הופיע מספר פעמים באירועים הקשורים עם ישראל.
- מבחינתו, הממשלה החדשה כוללת פחות גורמים חיוביים לישראל בהשוואה לקודמתה. בעיקר נחלשה קבוצת החומכים, ביציאתם של וילסון ואדוארד שורס. האחרון אף הודיע שלא יציג מועמדותו לבחירות הבאות לפרלמנט ובעקבות זאת נשמעו קולות במפלגה שעליו לוותר על תפקידו כסגן יו"ר המפלגה. מאידך, עלה כוחו של מייקל פוס. מינויו של אדמונד דל לשר המסחר הוא הפסד ברור מבחינתו, לעומת פיטר שור שהועבר לתפקיד שר הסביבה, שהיקף משרדו אמנם יותר חשוב, אך משקלו יורד, בעיקר בעניינים הנוגעים לנו במישרין. אדמונד דל גילה בתפקידו באוצר בעבר התנכרות לענייניו כפי שהוא נחנך ליהדותו.
- העברתו של דייויד אנאלס ממשרד החוץ, לכאורה - ברכה בה, אך בתוך הקבינט הוא יימנה עם השרים המסוייגים מישראל. במקומו במשרד החוץ בא האטרסלי, שמגיענו עמו עד כה הצטמצמו בנושאי הקהיליה בהם זכינו באהדה.
- סירלי ויליאמס, שמעמדה התחזק במקצת, ואריק וארלי שנשאר במקומו, נחשבים לדור הבא של מנהיגות המפלגה.

אין להניח שממשלת קלהאן תרצה לנקוט ביוזמות חדשות במז"ח ובתמורות
חדות, מה גם שקלהאן ימשיך לקיים שהוף פעולה הדוק עם קיסנינג'ר, ולא
ינהא אחר פעולה יוצאת דופן אמריקאית. נוסף לכך ימשיך וילסון להוות
גורם של הסמעה וחזר פומבית ופרטית על החתיכותו לדאוג להמשך הקו
שלו בענייננו. במגעים שקוימו עם קלהאן באמצעות מספר פעילים באזור
הבחירה שלו בקרדיף, לפני היבחרו, הבטיח שימשיך בדרכו של וילסון
בנושא ישראל מבלי לדבר על כך. במכתב אישי לשגריר הפטיר -
"לא אשכח את ישראל".

אין להניח שהממשלה החדשה תשוש להמראות בזירת החוץ. המצב הכלכלי
יהווה עיקר דאגה, ומבחנה המרכזי הראשון יהיה בהסדר עם האיגודים
המקצועיים לגבי הסכמי השכר. כן יעמדו בפניה בעתיד הקרוב בעיות הנוגעות
בשאלות מתן יתר עצמאות לסקוטלנד.

במסגרת החילופים בהרכב השרים הזוטרים, ניכרה במינויים החדשים הטיית
הכף לטובת הימין במפלגה, ותשלום גמול לכמה מנאמניו של קלהאן.
בחילופי הגברי בין השרים הזוטרים יצוין, ש-8 מהם נמנים עם ה -
Labour Friends Of Israel כהוזה לטלי האקפילד, יו"ר הקבוצה
הפרלמנטרית של ה"ידידים", וסגן היו"ר, פראנק וויט.

כל 11 היהודים שכינהו בחקופתו של וילסון נשארו בממשלה, כאשר אחד
מהם, אדמונד דל, עלה לדרגת שר בקבינט, וכך מכהנים 3 יהודים
בקבינט והשאר כשרים זוטרים.

גבר כה,
נבי קנדר

העתק: לשכת שה"ח
זאב ש"ק, סמנכ"ל
מנהל אירופה ב'
המרכז

אל : השגריר

מאה: הציר

15-11-75

מכירות נשק בריטי למצרים

(מזכר לקראת שיחת השגריר עם קלהאן ב-13/11/75).

כללי

1. נושא אספקת הנשק למצרים הפך לאקטואלי בקנה מידה רביני מאז מרס 1974. מאותו מועד הושלמו עסקות המסוקים המתחלקות לאספקת מסוקים מוכנים, ונכונות בריטית להקמת מפעל הרכבה במצרים. (בסוסי לינקס וסיקינג של מפעל ווסטלנד).

סעיפים חשובים אחרים במכירות נוגעים לסילים - קרקע אויר ואנטי טנקים; ספינות לחיל הים; ציוד לגילוי צוללות; ציוד אלקטרוניקה; רדאר; ציוד קשר לסוגיו הסונים; ציוד מתוחכם לדיוק ירי, המבוסס על קרני לייזר.

נושא נכבד ביותר במסגרת זו נוגע לסיפור ושינוי נשק סובייטי של הקו הראשון, ושהוא בודאי תחת הגדרה של נשק התקפי.

סעון

2. כמיות הנשק במדינות העימות עם ישראל בהשוואה לאלו הנמכרות לישראל כבר נמצאות בפרופורציה של קרוב ל-4:1. חוספת מסיבית של מכירות מהמערב תגביר הפער עוד יותר ותביא לממדים העסויים לסכן את בטחון ישראל.

3. ההכניות לככירות הנשק הנוכחיות מבריטניה מהבססות על שני

מיוורים:

א. אספקת נשק, כגון מטוסים, הליקופטרים, ספינות טילים וכיו"ב.

ב. מכירה ידע וטכנולוגיה להקמת העתיה צבאית ערבית.

4. הגבול בין ההגדרה של נשק למטרות הגנה או של נשק החקפי הינו דק ביותר. מכל פנים, כל סוג נשק מגביר את פוטנציאל המלחמה המצרי.

5. כסוכנה עוד יותר העברת ידע וטכנולוגיה מערביים לייצור כקומי של נשק כגון, הליקופטרים, טילים וכד', והקמתה של חקטיה צבאית מודרנית. אפילו הסובייטים נזהרו מלהרחיק לכת באספקת ידע וטכנולוגיה למצרים, ובכך בקשו למנוע האפשרות לייצור עצמי של נשק, ודאגו לכך שלא יהיו עצמאיים בייצור העשוי לאפשר להם חופש פעולה מוגבר במקרה של הזדקקות לאופציות צבאיות.

6. במקום ההגדרה "נשק הגנתי" או "החקפי", בו משהמשיג הבריטים, רלוונטיות יותר ההגדרה מצד אחד של מכירת מערכות ציוד שלמות, ומצד שני מכירת ידע וטכנולוגיה, המאפשרים, במשך הזמן, לוותר על המקור הבריטי והמשך בייצור עצמאי. כלומר, ההגדרה היא בין חלות מצד אחד לבין ייצור עצמי מצד שני.

7. קשה, כטובן, להגדיר מאזן חימוש. האם פרופורציה של 3:1 או של 4:1 מהווה סכנה? מכל פנים, אספקה של כמויות נשק מסיביות לבטח יש בה כדי להפר את המאזן.

8. אספקת הנשק הבריטי אינה משחררת את סאדאת מתלותו בבריה"מ. סאדאת עצמו מדבר על דיבייטסיפיקציה מבחינת אספקת הנשק ואי הזדהות מבחינה מדינית, ובכך מבהיר שבכוונתו לשמור על מקורות הנשק הן מהמזרח והן מהמערב.

9. הנשק והידע מהמערב מיועדים לשיפור ולשיפוץ הארסנל הסובייטי ולסתן יתר מחץ לכוח הנשק הסובייטי הרב הכצוי בידי המצרים. מכאן, שחלוהו של סאדאת בבריה"מ תתמיד. יתר על כן, לרשותה של מצרים עומדים מקורות הנשק המערביים של כדינות ערביות אחרות.

10. כל עוד המצב במזרח התיכון נהוץ בכף המאזניים בין שלום למלחמה, הצטרפות נשק כעודדת האפשרות לנקיטה בדרך האופציה הצבאית. המאבק המלחמתי המצרי מעמיד בספק את טענותיהם של כנהיגי מצרים שכניהם לשלום. בהסכמי ההפרדה והסכם הביניים עשתה ישראל ויתורים רבים ולקחה על עצמה סיכונים ממשיים. כל אלה תלויים במאזן צבאי מסוים ובהנחה שלא יהולו בו שינויים דרסטיים.

מדיניות בריטניה

11. המדיניות הבריטית בנושא מכירות הנשק למזרח התיכון, כפי שזו מוצגת בפנינו, מתבססת על הנקודות הבאות:-

- א. שמירה על מאזן הכוחות בין ישראל למדינות העימות
- ב. שלא להפריע למהלכי השלום באיזור
- ג. הידידות המסורתית לישראל.

כל עסקה ועסקה נבחנת לגופה לאור השיקולים דלעיל.

שיחות בנושא

12. בשיחות עם ראשי הממשל הושמעו דברי הרגעה, שעדיין לא נחתכו דברים; לא היו החלטות; רק הסכמים מעטים נחתמו; גם אם חכניות שיתוף הפעולה חיוכנסנה לתוקפן, יקח הדבר שנים עד אשר תיראנה הוצאות בצד השני.

13. כבין הדברים שנאמרו לנו בשיחות:-

- בפגישת השגריר עם ראש הממשלה וילסון וקלהאן (26/2/75) נסה קלהאן להרגיע באומרו שיש בנושאים האלה הרבה יותר דבורים מאשר מעשים. בינתיים לא היתה כל פעולה. למרות שהרבה חברות בריטיות מנסות להתוודע על הסכמים, לא נחתמו עדיין הסכמים לאספקת נשק ואם ייחתמו, יעברו מספר שנים עד שהעניין יהחיל לזוז, ואז כדילא יהיה כבר הסדר עם ישראל.

- קלהאן בפגישהו עם רבין (16/6/75): בריטניה ממשיכה לפעול בנושא אספקת הנשק בהתאם לכלל שלא להפר מהותית אה מאזן הכוחות במז"ת. בעה ובעונה אחת אינם רוצים שמצרים היכען רק על בריה"מ בנושא הנשק.

- בשיחה זו, לאחר ביקור פהמי, טען שלא נחתמו הסכמים עם מצרים, וכי ממבריתניה נחנה רשות ל-6 חברות בריטיות לנהל מו"מ עם מצרים, מהן 3 הגיעו לשלבי חתימה על הסכמים.

- תשובת קלהאן לפנייה שה"ח אלון (18/6/75) בענין אספקת הנשק, ברוח הדברים דלעיל - בנספח (לוטה).

- בשיחת השגריר עם וילסון (25/6/75) נסה וילסון להרגיע. הסתמך על שליהוח מרקוס זיו ואבר שעד להגשמה התכניות להקמת תעשייה נשק במצרים תעבורנה שנים רבות, וגם עם הסכנאים והטכנולוגיה הבריטית לא יהיו מסוגלים להקים תעשייה ראויה לשמה.

- בשיחת השגריר עם אנאלס (6/11/75) אמר אנאלס שיכול להבטיחנו שיהיו זהירים בנושאי אספקת הנשק, וכי שומרים על מגע הדוק עם ארה"ב בכל מכלול ההגנה, ולגבי מה שביכולתם לעשות לתמיכה בתהליך השלום של ארה"ב במז"ת. אך חשוב שסאדאת ומצרים יפחיתו את הישענותם על בריה"מ. לכן יתכן ויבחנו בעין אוהדת יותר את בקשותיו של סאדאת עתה, מאשר בתקופה בה היה חלוי בסובייטים ולפני ההסכם עם ישראל. אם המצרים לא יקבלו הנשק מהם, יוכלו לקבלו ממקור מערבי אחר. סכם שגישתם בנויה על רקע הידידות המסורתית עם ישראל, וזו תחמיד גם להבא.

הער בהודעות רשמיות

14. בהודעה רשמית בריטית מיום 13/6/75 (ביקור פהמי) ניסו להמעיט

בהתייחסות עסקות הנשק בהתייחסם ל "עיון בטרגזקציות אפשריות",
(A number of possible transactions to be considered)
ובצינתם כי כוונתם עדיין לדבר על השלמת עסקות בקנה מידה רחב.

15. הקו הרשמי הבריטי נוקט בהימנעות מתגובה לנושא אספקת הנשק
(אנאלס בתשובה לשאילתא בפרלמנט על מכירות נשק למצרים 22/7/75).
אולם בתשובה לשאילתא של פולדס על אפשרות אספקת ציפסונים לישראל
אמר אנאלס (10/6/75):

Mr. Ennals: Our overriding objective in the Middle East is a just and lasting settlement of the dispute between the Arabs and Israel. We are willing to consider requests from Middle East countries for arms the supply of which in our view would not endanger the achievement of such a solution in the light of our judgement of the long-term policies of the State in question.

קו החוזר גם בהודעות דוברים אחרים.

השובח קלהאן לפנייה סה"ה אלון 18/6/75

I AM SORRY THAT HIGHLY EXAGGERATED REPORTS BASED ON A PRESS CONFERENCE GIVEN BY AN EGYPTIAN OFFICIAL CONCERNING POTENTIAL SALES OF BRITISH DEFENCE EQUIPMENT TO EGYPT SHOULD HAVE LED YOU TO BELIEVE THAT THERE HAS BEEN ANY CHANGE IN OUR POLICY ON THE SUPPLY OF SUCH EQUIPMENT TO MIDDLE EAST COUNTRIES.

WE HAVE NOT ADDED TO THE LIST OF EQUIPMENT WHICH WE TOLD YOU IN JUNE OF LAST YEAR WAS UNDER NEGOTIATION WITH THE EGYPTIANS. MOST OF WHAT WE ARE PROPOSING TO SELL TO EGYPT WILL BE ASSOCIATED WITH PROJECTS TO ESTABLISH DEFENCE INDUSTRIES THERE, AND IT WILL BE SOME YEARS AT LEAST BEFORE THESE INDUSTRIES ARE CAPABLE OF PRODUCING EQUIPMENT LOCALLY. WE SHALL THUS RETAIN A MEASURE OF CONTROL IN THE SENSE THAT WE SHALL BE SUPPLYING ESSENTIAL SPARES AND COMPONENTS FOR THESE FACTORIES FOR MANY YEARS TO COME. WE ARE ALSO TAKING STEPS TO ENSURE THAT PRODUCTS FROM THESE FACTORIES ARE ONLY SUPPLIED TO THIRD COUNTRIES UNDER THE SAME CRITERIA WE WOULD APPLY WHEN MAKING DIRECT SALES. WE SHALL CONTINUE TO LOOK VERY CAREFULLY AT THE LONG TERM POLICIES OF STATES TO WHICH WE SELL ARMS AND AT THE CATEGORIES OF EQUIPMENT WE AGREE TO SUPPLY. I FRANKLY DO NOT BELIEVE THAT THE EQUIPMENT UNDER

CONSIDERATION, WHICH WE HAVE ALREADY TOLD YOU WE ARE WILLING TO SELL TO EGYPT, WILL HAVE THE EFFECT OF CREATING THE "MATERIAL AND PSYCHOLOGICAL PRE CONDITIONS FOR WAR" WHICH YOU SUGGEST. YOU MAY REST ASSURED THAT I SHALL CONTINUE TO EXERCISE THE CLOSEST PERSONAL CONTROL OVER THE EXPORT OF ARMS TO THE MIDDLE EAST, AS I HAVE DONE SINCE TAKING UP THIS OFFICE.

10 JUNE 1975